

INNEHÅLL

1. INLEDNING.....	3
1.1 Styrelsens uppdrag.....	3
2. STYRELSENS SAMLADE BEDÖMNING.....	3
Viktiga händelser under perioden.....	3
Måluppfyllelse.....	4
Ekonomiskt resultat.....	5
3. MÅLUPPFYLLELSE OCH ARBETE MED FULLMÄKTIGES UPPDRAG.....	5
3.1 Bättre och jämlik hälsa.....	5
Måluppfyllelse i tabellform.....	5
Arbete med fullmäktiges uppdrag.....	6
3.2 God och jämlik vård.....	6
Måluppfyllelse i tabellform.....	6
Arbete med fullmäktiges uppdrag.....	7
3.3 Aktiv och innovativ samarbetspartner.....	8
Måluppfyllelse i tabellform.....	8
Arbete med fullmäktiges uppdrag.....	9
3.4 Attraktiv arbetsgivare.....	9
Måluppfyllelse i tabellform.....	9
Arbete med fullmäktiges uppdrag.....	10
3.5 Tydligt ledarskap byggt på samverkan för hållbar regional tillväxt.....	11
Måluppfyllelse i tabellform.....	11
Arbete med fullmäktiges uppdrag.....	11
3.6 God ekonomisk hushållning.....	11
Måluppfyllelse i tabellform.....	11
Arbete med fullmäktiges uppdrag.....	12
4. EKONOMISK ANALYS.....	13
4.1 Analys av budgetavvikelse.....	13
4.2 Vidtagna åtgärder för att klara verksamhet inom budget.....	15
4.3 Framtidsbedömning och prognos.....	16
BILAGA 1 – BUDGETOMFÖRDELNINGAR.....	17
BILAGA 2 – REDOVISNING AV ARBETE MED INTERN KONTROLL.....	18
Regionstyrelsens internkontrollarbete för perioden.....	18
Omfattning av utförda kontroller samt uppföljningar i styrelsen.....	18
Behov av ytterligare åtgärder/ställningstaganden från regionstyrelsen.....	19

1. Inledning

Delårsrapport per april 2019 är regionstyrelsens första uppföljningsrapport för året. I rapporten redovisas och analyseras resultat för årets första tertial inklusive en uppföljning av de av fullmäktige identifierade inriktningsmålen för 2019 samt målen i nämndens verksamhetsplan. Rapporten inkluderar uppföljning av internkontroll, fullmäktiges uppdrag samt ekonomiskt resultat.

1.1 Styrelsens uppdrag

Utöver att regionstyrelsen leder och samordnar förvaltningen och har uppsikt över övriga nämnders och de koncernövergripande bolagens verksamhet är styrelsen också driftsnämnd för områdena service samt digitalisering och medicinsk teknik.

Regionstyrelsen har även i sin roll som beställare av Hälsoval och Tandvård ansvar för uppföljning av uppdraget.

2. Styrelsens samlade bedömning

Viktiga händelser under perioden

Nytt ansvarsområde

Den 1 januari 2019 bildades Region Västerbotten och i samband med det överfördes bland annat ansvar för regionens primärvård från styrelsen till hälso- och sjukvårdsnämnden, ansvar för beställning av Hälsoval kvarstår.

Framtidens vårdinformationsstöd (FVIS)

Framtidens vårdinformationsstöd (FVIS) har påbörjat en övergång till ett nytt skede. Den begäran om överprövning av upphandlingen som lämnades in strax efter årsskiftet återtog i slutet av mars vilket innebär att avtalet om nytt vårdinformationsstöd är klart. Västerbottens lokala programgrupp för FVIS arbetar tillsammans med vårdverksamheten under våren med att planera för och starta nödvändiga förändringar inför implementation av FVIS-programmet.

Prioriteringskriterier för e-hälsoprojekt

Införande av portföljstyrning och ny affärsmodell för projekt inom e-hälsa pågår. Gemensamt för dessa är att i beslut och prioritering fokusera på vad som ger störst verksamhetsnytta och att den önskade effekten av digitaliseringen uppnås. Till stöd har prioriteringskriterier och mall för att beräkna nyttoeffekter framtagits. Dessa resulterade i ett underlag till uppdraget *hållbar ekonomi* med flera åtgärdsförslag som visar på stora nyttoeffekter samt möjlighet till besparingar för regionen.

Informationsutbyte kring tekniska behov i vården och möjligheter med digitalisering

Digitalis och Digironder har blivit två centrala begrepp i satsningen på att inventera behov av verksamhetsutveckling med hjälp av teknik och att informera om digitaliseringens potential inom vården. Digitalis är Region Västerbottens mötesplats för framtidens vård med fokus på digitaliseringens möjligheter som arrangeras en gång per år. Här ges information om vad som finns idag och vad som kommer framöver. Digirond är när representanter från alla tre basenheter inom verksamhetsområdet digitalisering och medicinsk teknik (IT Västerbotten, E-hälsa och CMTS) gemensamt besöker vården. Syftet är att få en överblick över de tekniska behov som finns inom vården och berätta om de möjligheter som finns med digitalisering. Vid Digironderna delges också information om forskningsstöd och innovation.

Fastighetsinvesteringar

Planen med långsiktig finansierad investeringsplan är färdigställd. Där framgår att totalt investeringsbehov överstiger ekonomisk möjlig nivå baserat på regionens aktuella kostnadsutveckling. Det innebär stora utmaningar i form av prioriteringar.

Måluppfyllelse

Fyra av styrelsens sex mål samt ett mål i uppföljningsplanen för Hälsoval följs upp i samband med delårsrapport per april. Det görs med stöd av de indikatorer som fastställts för respektive mål. Av dessa bedömer styrelsen att tre kommer att uppfyllas delvis vid årets slut och två inte uppfyllas. Utmaningar och förbättringspotential finns för att minska personalomsättningen, analysera data bakom ökning av tillbud samt arbeta med att öka andelen basenheter med budget i balans och som når sina bemanningsmål.

Fullmäktiges inriktningsmål	Mål för Regionstyrelsen som följs upp per april 2019	Prognos
God och jämlik vård	Delmål Hälsoval – Vården är tillgänglig	Red
Aktiv och innovativ samarbetspartner	Regionen ska genom digitala tjänster erbjuda en ökad tillgänglighet för invånare och patienter	Yellow
Attraktiv arbetsgivare	Regionen ska vara en utvecklande och hälsofrämjande arbetsplats	Yellow
Attraktiv arbetsgivare	Regionen ska verka för en hållbar kompetensförsörjning	Yellow
Ekonomisk hushållning	Regionens verksamheter ska ha en god ekonomisk hushållning	Red

Arbetet med fullmäktiges särskilda uppdrag fortskrider enligt plan.

Digitalisering

För verksamhetsområde digitalisering är måluppfyllelsen i linje med vad som förväntas enligt plan. Effekthemtagningen från pågående aktiviteter förväntas komma under andra halvåret.

Ett område som är speciellt utmanande är att det ekonomiska underskottet ska minska med 50 procent. Där krävs ytterligare åtgärder än de interna effektiviseringar som redovisas i uppdraget *hållbar ekonomi*.

Service

För verksamhetsområde service är måluppfyllelse i huvudsak i linje med vad som förväntas och fortlöper enligt plan.

Antalet ärenden och kostnader kring byggnadsrelaterad ohälsa ökar och är ett område som innebär stora utmaningar.

Internkontroll

I samband med delårsrapport per april lämnas den första återrapporteringen till styrelsen utifrån fastställd internkontrollplan. Den genomförda uppföljningen visar på behov av metodmässiga justeringar samt behov att lägga till ytterligare uppföljningstillfällen för att följa upp åtgärder för att hantera risk för brister i säkerställande av lagar och krav i verksamheten gällande miljö och brand.

Regionstyrelsen föreslås följa upp detta i samband med årsrapport för 2019. Vad avser risk för att verksamheten inte klarar sina ekonomiska förutsättningar, bedöms redan nu att de åtgärder som planeras och pågår som kan leda till ekonomisk hållbarhet på sikt, inte kommer att minska risken för att verksamheten inte klarar sina ekonomiska förutsättningar år 2019.

Ekonomiskt resultat

Regionstyrelsen redovisar till och med april en negativ budgetavvikelse på totalt 70 miljoner kronor och en nettokostnadsutveckling på 6,6 procent. Stora budgetunderskott finns inom fastighetskostnader, pensionskostnader samt kostnader för sjukresor.

Planerade åtgärder för att minska kostnadsutvecklingen och budgetavvikelserna redovisar liten effekt efter årets första fyra månader.

Bedömningen är att regionstyrelsen kommer att ha stora svårigheter att klara verksamheten inom anvisad budgetram. Kostnadsutvecklingen måste minska genom att verksamheten prioriterar, genomför åtgärder och arbetar med omställning mot en hållbar ekonomi. Fastighetskostnaderna och kostnaderna för sjukresor är de stora utmaningarna.

Internkontrollrapporteringen och behov av ytterligare åtgärder och ställningstagande beskrivs i bilaga 2

3. Måluppfyllelse och arbete med fullmäktiges uppdrag

I styrelsens verksamhetsplan har inriktningsmålen och strategierna i regionplanen specificerats och omsatts till ett antal mål och indikatorer för 2019. Delårsrapporten är en uppföljning av resultat per april samt en bedömd prognos för årets slut. Inom respektive inriktningsmål har fullmäktige även riktat särskilda uppdrag till nämnder och styrelser, vilka följs upp i delårsrapporten.

I följande avsnitt redovisas måluppfyllelsen för 2019 i tabellform. Färgerna nedan indikerar graden av måluppfyllelse.

Färgmarkeringar och bedömning av mål

Ett mål som har flera indikatorer bedöms enligt nedan:

- **Målet uppfylls** när alla indikatorer når sitt målvärde
- **Målet uppfylls delvis** när indikatorerna i varierande grad når sina målvärden
- **Målet uppfylls inte** när ingen indikator når sitt målvärde

En indikator kan antingen uppnås eller inte, dvs vara grön eller röd.

3.1 Bättre och jämlik hälsa

Måluppfyllelse i tabellform

Mål 1 Regionen ska arbeta för att främja hälsa och förebygga sjukdom

Indikator	Ingångsvärde	Målnivå 2019	Utfall 2018-04	Utfall 2019-04	Prognos
Medellivslängd	<i>Indikatorn följs upp vid årsrapport – ingen uppföljning sker vid delårsrapport per april</i>				
Följs upp i årsrapport					

Arbete med fullmäktiges uppdrag

Inga uppdrag inom inriktningsmålet.

3.2 God och jämlik vård

Måluppfyllelse i tabellform

Regionstyrelsen är verksamhetsansvarig myndighet och beställare av Hälsoval Västerbotten. Styrelsen ansvarar för uppföljning av den verksamhet som omfattas av uppdraget i Hälsovalet, i syfte att säkerställa att målen för god vård uppfylls samt att kraven i uppdraget tillgodoses på ett likvärdigt sätt. Uppföljningsplanen avser därför dels egenregins utförare (inom hälso- och sjukvårdsnämndens ansvarsområde) och dels privata utförare av Hälsoval.

Uppföljningen av uppdraget för Hälsoval Västerbotten följer fastställd uppföljningsplan för 2019.

Mål 2 Delmål enligt uppföljningsplan Hälsoval – Vården är tillgänglig					
Indikator	Målnivå 2019	Utfall 2018-04	Utfall 2019-04	Prognos	
Andel återkopplade kontakter samma dag (rådgivning eller tidsbokning) av antal inkommande samtal/kontakter	>94 %	84 %	83 %		
Andel nybesök hos läkare inom 7 dagar av antal läkarbesök	>94 %	Kan ej redovisas			
Sammanvägd prognos för målet					

Analys måluppfyllelse

Andelen hälsocentraler som når målvärdet för återkopplade kontakter samma dag är 42 procent. Redovisningen omfattar telefonsamtal. Tillgängligheten är högst, och fortsätter förbättras i Södra Lappland som når 94 procent. Skellefteå förbättras med två procentenheter till 88 procent och Umeås tillgänglighet fortsätter försämras från 82 till 81 procent. Antalet inkommande samtal har minskat i Södra Lappland och Skellefteå men ökat något i Umeå.

Mätning av tillgänglighet enligt vårdgarantin pågår i särskilt projekt och kan inte redovisas per april.

Arbete med fullmäktiges uppdrag

Ta fram förslag för hur nära vård ska utveckla samarbetet med länets kommuner (delat uppdrag med Hälso- och sjukvårdsnämnden)

Uppdraget är att i samverkan med hälso- och sjukvårdsnämnden ta fram förslag på hur utveckling av samarbetet med kommunerna ska ske inom ramen för nära vård. Regionstyrelsen identifierade i sin verksamhetsplan följande aktivitet som skulle följas upp i delårsrapport per april: säkerställa att utveckling av samarbetet med kommunerna är en del i den målbild och strategi för god, effektiv och nära vård i Västerbotten som tas fram under 2019

Ett förslag till målbild och strategi för god, effektiv och nära vård i Västerbotten har utarbetats. För att stärka och tydliggöra patientens ställning, främja patientens integritet, självbestämmande och delaktighet är utgångspunkten att det sker genom partnerskap med patienter/medborgare. Förslag till målbild och strategi behandlades vid styrelsens sammanträde den 2 april 2019. Strategin syftar till att fastställa en tydlig och långsiktig inriktning som ska ligga till grund för förbättrings- och utvecklingsarbete. Från att ha varit mottagare av vård, ska patienten vara medskapare och kunna vara med i utformandet av sin vård utifrån individens behov och förutsättningar. Den inriktning som presenteras i målbild och strategi för god, effektiv och nära vård i Västerbotten kommer därefter att implementeras i styrande planeringsdokument såsom regionplan, verksamhetsplan och berörda strategier. Omställningsarbetet är i sin linda.

Utreda och föreslå utformningen av en ny beställarfunktion

Uppdraget är att föreslå och utveckla en tjänstepersonorganisation av valfrihetssystem som stödjer den nya politiska organisationen. Den föreslagna organisationen ska tydliggöra rollen som konkurrensneutral och transparent huvudman och ta höjd för en hälso- och sjukvård närmare invånaren och nya sätt att bedriva vård. Regionstyrelsen identifierade i sin verksamhetsplan följande aktivitet som skulle följas upp i delårsrapport per april: föreslå och utveckla en ändamålsenlig organisation för regionens valfrihetssystem.

En beställarchef är rekryterad och tillträder den 1 september. Kunskapsinhämtning är genomförd i form av intervjuer med ett antal beställar-/vårdvalsenheter i landet för att hitta goda exempel på struktur och arbetssätt. En workshop är planerad i närtid för att påbörja kartläggning och utformning av de processer som ska hanteras i en beställarenhet, därefter kan roller och uppdragsbeskrivningar tas fram.

3.3 Aktiv och innovativ samarbetspartner

Måluppfyllelse i tabellform

Mål 3 Regionen ska verka för nya samarbetsformer för att hushålla med resurser					
Indikator	Ingångsvärde	Målnivå 2019	Utfall 2018-04	Utfall 2019-04	Prognos
Energianvändningen i regionens fastigheter	<i>Indikatorn följs upp vid årsrapport – ingen uppföljning sker vid delårsrapport per april</i>				

Mål 4 Regionen ska genom digitala tjänster erbjuda en ökad tillgänglighet för invånare och patienter					
Indikator	Ingångsvärde	Målnivå 2019	Utfall 2018-04	Utfall 2019-04	Prognos
Antal invånarinloggningar i 1177 Vårdguidens e-tjänster	135 727	162 872	115 850	143 002	
Antal digitala behandlingsprogram/stödprogram som patienter kan tilldelas i stöd och behandling	10	14	6	9	
Antal mottagningar som erbjuder möjlighet att av- eller omboka minst en typ av tid via webbtidbok (sjukhusvård och primärvård)	22	44	Uppgift saknas	32	
Sammanvägd prognos för målet					

Analys måluppfyllelse

Tillgång till digitalt stöd kommer att vara en viktig del för regionens omställning till nära vård i första linjen och att kunna erbjuda patienten en vård närmare hemmet. Det bedöms finnas en stor outnyttjad potential vad gäller digitala behandlingsprogram och nyttjande av digitala tjänster. En viktig aspekt i utvecklingsarbetet består i att utarbeta tekniska lösningar utifrån vårdens förutsättningar som möter patientens/invånarens behov. Det finns även ett behov att se över strukturella förutsättningar att prioritera och fastställa ambitionsnivåer i utvecklingen av digitala tjänster. Ett förändrat arbetssätt medför samtidigt ett behov att se över rutiner, samt informera och förtydliga vad som definierar patientbesök på distans. En annan viktig åtgärd är att se över vårdprocesser kopplade till patientbesök på distans

Arbete med fullmäktiges uppdrag

Implementera ny struktur för samverkan mellan regionen och länets kommuner avseende vård och omsorg (delat uppdrag mellan regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden)

Regionstyrelsen ska i samverkan med hälso- och sjukvårdsnämnden skapa förutsättningar för den nya strukturen för samverkan avseende vård och omsorg. Regionstyrelsen identifierade i sin verksamhetsplan följande aktivitet som skulle följas upp i delårsrapport per april: erforderliga beslut om projektstart fattats hos huvudmännen (regionen och länets kommuner).

Ett förslag till ny samverkansstruktur mellan regionen och länets kommuner har tagits fram. Förslaget har genomgått en förankringsprocess där samtliga kommuner och dåvarande landstinget deltagit. Utgångspunkten är att samverkan tydligt ska bidra till att skapa ett värde för invånaren, och därför byggas från nivån närmast patienten. Regionstyrelsen och Hälso- och sjukvårdsnämnden ansvarar tillsammans med kommunerna för att implementera den nya strukturen för samverkan avseende vård och omsorg.

Samtliga huvudmän har beslutat anta huvudpunkterna i utredningen av samverkansstrukturen och godkänt projektdirektivet, projektet kunde därmed starta i slutet av februari. AC Konsensus, som är det samverkansorgan som samlar länets kommuner och Region Västerbotten i gemensamma frågor kring vård och omsorg, har utsetts till politisk styrgrupp för projektet. På tjänstepersonsnivå finns en styrgrupp med representanter från kommuner och regionen. Dialoger mellan samtliga av länets kommuner och regionen är inplanerade och kommer att genomföras inom ramen för projektet i syfte att komma överens om hur den framtida samverkansstrukturen ska se ut. Dialogerna beräknas vara avslutade under senare delen av året.

3.4 Attraktiv arbetsgivare

Måluppfyllelse i tabellform

Mål 5 Regionen ska vara en utvecklande och hälsofrämjande arbetsplats					
Indikator	Ingångsvärde	Målnivå 2019	Utfall 2018-04	Utfall 2019-04	Prognos
Frisktal, andel sjukfrånvarande i max 5 dagar	67 %	Öka	61 %	65 %	
Sjukfrånvarotid, trend	5,17%	Minska	5,3 % K 6,6 % M 3,6 %	4,7 % K 5,4 % M 3,8 %	
Antal tillbud	19	Minska	16	19	
Antal arbetsskador	59	Minska	51	50	
Ledarskap	Indikatorn följs upp vid årsrapport – ingen uppföljning sker vid delårsrapport per april				
Medarbetarskap	Indikatorn följs upp vid årsrapport – ingen uppföljning sker vid delårsrapport per april				
Sammanvägd prognos för målet					

Analys måluppfyllelse

Frisktalet har ökat från 61 procent till 65 procent och sjukfrånvaron fortsätter att minska för kvinnor men är i princip på samma nivå för männen jämfört med 2018. En insats som bedömts som värdefull för den minskade sjukfrånvaron har varit ett nytt arbetssätt hos företagshälsan med tidig kontakt till ansvarig chef. Det startade som ett projekt men implementeras nu i hela organisationen.

Inom internservice pågår projekt med att stödja chefer och arbeta mer aktivt med upprepad korttidsfrånvaro. Projektet genomför tillsammans med enheten för arbetsmiljö, HR:s verksamhetsstöd och företagshälsan.

Under sista kvartalet 2018 ökade antalet uppdrag kopplat till bygnadsrelaterad ohälsa hos företagshälsan. Under årets första tre månader har det varit ett fortsatt högt inflöde och det är viktigt med fortsatta insatser inom området.

Antalet rapporterade tillbud har ökat inom styrelsens verksamheter. Det kan i sig vara en positiv trend, för om vi inte rapporterar kan vi inte heller arbeta med att hitta åtgärder för att förebygga. Arbeta pågår med analys avseende ökningen och utveckling av indikatorer för att följa hur stor andel av tillbud som leder till faktiska åtgärder.

Mål 6 Regionen ska verka för en hållbar kompetensförsörjning					
Indikator	Ingångsvärde	Målnivå 2019	Utfall 2018-04	Utfall 2019-04	Prognos
Personalomsättning, medarbetare som slutar före 65 års ålder	8,19 %	Färre	6,07 % ¹ K 5,8% M 6,43 %	9,0 % ² K 9,1 % M 8,87 %	
Antal medarbetare som arbetar kvar från 65 års ålder	61	Öka	Uppgift saknas	69 K 39 M 30	
Sammanvägd prognos för målet					

Analys måluppfyllelse

Personalomsättningen för medarbetare som slutar före 65 års ålder är något högre än målnivån för 2019. Störst är omsättning på personal som utför arbetsuppgifter inom städ, tvätt och renhållningsarbete och här pågår ett utvecklingsarbete för att minska omsättning.

Arbete med fullmäktiges uppdrag

Utveckla och öka det systematiska hälsofrämjande arbetet (delat uppdrag med hälso- och sjukvårdsnämnden, regionala utvecklingsnämnden samt folkhögskolestyrelsen)

Uppdraget var att under 2019 att prioritera utveckling av förutsättningarna för att följa upp och utveckla en attraktiv, hälsofrämjande och säker arbetsmiljö. Regionstyrelsen identifierade i sin verksamhetsplan följande aktivitet som skulle följas upp i delårsrapport per april: utveckla och följa upp det systematiska hälsofrämjande arbetsmiljöarbetet.

¹ Mars 2018

² Mars 2019

Exempel på pågående åtgärder för att utveckla det systematiska hälsofrämjande arbetet är utveckling av den grundläggande arbetsmiljöutbildningen som numer är webbaserad för ökad tillgänglighet och möjlighet till kvalitetsuppföljning. Vidare har arbete för att utveckla arbets sätt runt hälsofrämjande arbetsplatser inletts och en ny fördelning av arbetsmiljöuppgifter i regionen har tagits fram och beslutats av regionstyrelsen.

3.5 Tydligt ledarskap byggt på samverkan för hållbar regional tillväxt

Måluppfyllelse i tabellform

Inga mål följs upp inom inriktningsmålet.

Arbete med fullmäktiges uppdrag

Implementera ny beredningsstruktur för samverkan mellan regionen och länets kommuner avseende regionala utvecklingsfrågor (delat uppdrag med regionala utvecklingsnämnden).

Följs upp i årsrapport.

3.6 God ekonomisk hushållning

Måluppfyllelse i tabellform

Mål 7 Regionens verksamheter ska ha en god ekonomisk hushållning					
Indikator	Ingångsvärde	Målnivå 2019	Utfall 2018-04	Utfall 2019-04	Prognos
Andel basenheter där utfallet balanseras mot budget	44 %	80 %	33 %	35 %	
Andel basenheter med närvarotid motsvarande bemanningsmål	50 %	80 %	56 %	65 %	
Sammanvägd prognos för målet					

Analys måluppfyllelse

Inom styrelsen är de 17 basenheter som ingår i mätningen och resultatet och prognosen på båda dessa indikatorer är kopplade till det dåliga ekonomiska resultatet. Den marginella förbättringen när det gäller utfall mot budget återfinns inom verksamhetsområde Service. När det gäller förbättringen inom närvarotid motsvarande bemanningsmål redovisas förbättring inom staberna.

Arbete med fullmäktiges uppdrag

Utreda/förbereda åtgärder för ekonomisk hållbarhet för kommande planperiod (2020-2023)

Regionstyrelsen identifierade i sin verksamhetsplan följande aktivitet som skulle följas upp i delårsrapport per april; ta fram strategi och handlingsplan för att minska verksamhetens kostnader på kort- och långsikt.

För att klara dagens och framtidens behov av hälsa, vård och utveckling är det viktigt att regionen har en ekonomi som är långsiktigt hållbar. En plan för omställning för en hållbar ekonomi med kort- och långsiktiga åtgärder för åren 2020-2022 är därför nödvändig. Planen är en av utgångspunkterna för regionplan och budget som beslutas i fullmäktige i juni.

Bakgrunden är dels den negativa kostnadsutvecklingen, stora budgetunderskott och stora behov av investeringar. Planen innehåller förslag på kostnadsreduceringar på 565 miljoner kronor för åren 2020–2022. Det innebär budgetreducering på 200 miljoner kronor och en underskottshantering på cirka 365 miljoner kronor.

Ett viktigt område blir att utveckla både arbetssätt och organisation för att skapa en vård som på ett bättre sätt möter patienternas behov samtidigt som den blir effektivare. Den vård som invånarna behöver ofta ska organiseras i tre närsjukvårdsområden samtidigt som den vård som behövs sällan koncentreras till de tre sjukhusen.

Ökad digitalisering ska ge möjligheter att utveckla nya lösningar för att kunna erbjuda invånarna den vård de efterfrågar och behöver. Digitaliseringen skapar också bättre förutsättningar för ökad delaktighet och tillgänglighet.

Utveckling av organisations- och ledarkulturen för att bli ännu bättre på att gemensamt ta ansvar för mål, prioriteringar och utveckling. Alla ska följa överenskomna bemanningsmål eller ersättningsnivåer och handla enligt avtal.

Processen med att ställa om hur verksamheterna ska arbeta med budget och uppföljning har startat. Tanken är att göra den enklare och att problem och avvikelser ska lyftas och lösas så tidigt som möjligt. I detta arbete är satsningen på produktions- och kapacitetsstyrning viktig.

Införande av finansieringsprincip för samtliga nivåer som innebär att nya satsningar måste vara finansierade.

Utreda och ta fram underlag för att införa en ny styrmodell under kommande planperiod (2020-2023)

Regionstyrelsen identifierade i sin verksamhetsplan följande aktivitet som skulle följas upp i delårsrapport per april; Ta fram kunskapsunderlag och förslag till förändringar av styrmodell på kort och lång sikt.

Regionkommunbildningen den 1 januari 2019 innebar att verksamhet sammanfördes från tre olika organisationer och bildade en ny organisation Region Västerbotten. För att ge den nya organisationen bästa möjliga förutsättningar att verka som en enhet har ett arbete med översyn av ny styrmodell inletts.

Styrgrupp och arbetsgrupp har utsetts och ett inledande arbete i tjänstepersonledningen har genomförts. Under 2019 ska ett övergripande arbete med fastställande av definitioner och uppdragsdirektiv ske för kommande planperiod 2020-2023. I arbetet under 2019 ingår också att ta fram en övergripande beskrivning av planering och budgetprocessen samt för detta ett förbättringsarbete.

En genomtänkt styrmodell påverkar organisationens beslut och beteende i önskvärd riktning.

Utreda och föreslå en långsiktig, och finansierad, investeringsplan

Regionstyrelsen identifierade i sin verksamhetsplan följande aktivitet som skulle följas upp i delårsrapport per april; utreda möjliga alternativ till finansiering, fastställa långsiktiga finansiella ramar för investeringsverksamheten och utreda och prioritera investeringsbehovet.

Stora underskott i verksamheten i kombination med stora investeringsbehov innebär en utmaning för Region Västerbotten att finansiera investeringsutbetalningar. En långsiktig och finansierad investeringsplan syftar till att tydliggöra ekonomiska förutsättningar och vad som krävs för att klara de stora investeringsbehoven. En sådan plan bidrar också till bättre överblick över totalt investeringsbehov samt ger organisationen möjlighet att utarbeta en långsiktig strategi för investeringsverksamheten.

I den långsiktiga och finansierade investeringsplanen beskrivs investeringsbehovet för perioden 2019–2030 och nödvändiga prioriteringar för att anpassa investeringsutbetalningarna till regionens ekonomiska förutsättningar. I investeringsplanen förutsätts ett verksamhetsresultat i balans efter år 2022, vilket är i linje med uppdraget hållbar ekonomi.

Respektive investeringsområde har i arbetet med den långsiktiga investeringsplanen utgått från tre olika scenarier med olika förutsättningar i respektive scenario. Scenarierna har tagits fram för att bättre förstå hur framtida ekonomisk utveckling påverkar regionens investeringsmöjligheter och för att identifiera konsekvenser utifrån de olika förutsättningarna. Det som skiljer de tre olika scenarierna är i grunden verksamhetens resultatutveckling och vilken förmåga regionen utifrån detta har att finansiera investeringar.

Investeringsområdena har beräknat totalt investeringsbehov, prioriterat investeringsbehovet utifrån respektive scenario samt beskrivet konsekvenser av genomförda prioriteringar. Utöver detta har även finansiering och alternativa lösningar samt eventuell påverkan på framtida driftkostnader beskrivits.

I dialog med respektive investeringsområde har sedan behov och konsekvenser ställts mot varandra för att hitta en möjlig investeringsnivå utifrån de ekonomiska förutsättningarna.

4. Ekonomisk analys

4.1 Analys av budgetavvikelse

Regionstyrelsen redovisar efter april månad en negativ budgetavvikelse på totalt 70 miljoner kronor vilket motsvarar sju procent. Nettokostnadsutvecklingen uppgår till 6,6

procent. Stora budgetunderskott återfinns inom pensionskostnader, fastighetskostnader och sjukresor.

Regionövergripande verksamhet

Inom regionövergripande verksamhet ingår de centrala anslag som bland annat personalanslag, pensionskostnader, avskrivningar samt regionledningen inklusive staber. Den negativa budgetavvikelsen uppgår till 25 miljoner kronor eller 8,8 procent. Nettokostnadsutvecklingen för den regionövergripande verksamheten uppgår till 7,3 procent. Avvikelsen består bland annat av höga pensionskostnader för regionens medarbetare, den externa kostnader uppgår till 342 miljoner kronor vilket motsvarar en kostnadsutveckling med 9 procent.

Primärvård beställare

Den negativa budgetavvikelsen för Primärvård beställare är per april månad sex miljoner kronor. Merkostnader för hyrläkare i inlandet belastar beställaren och uppgår till 4,3 miljoner kronor. Den största rörliga ersättningen i Hälsoval är att hälsocentraler erhåller ersättning motsvarande patientavgift när patienter är avgiftsbefriade som bland annat barn, äldre, frikort. Denna post inom beställaren redovisar underskott.

Tandvård beställare

För Tandvård beställare är kostnaderna motsvarande budget efter april månad och en nettokostnadsutveckling på 4,3 procent. Kostnaden för tandvårdsstöd redovisar underskott och inom allmäntandvården och barnkapitering redovisas överskott.

Digitalisering och medicinsk teknik

Området Digitalisering och medicinsk teknik redovisar en negativ avvikelse mot budget på fem miljoner kronor per april månad vilket motsvarar en avvikelse på 4,4 procent. Nettokostnadsutvecklingen varit 2,9 procent lägre jämfört med föregående år. Detta beror till viss del på minskade personalkostnader samt att stora inköp inom nätverk och datorer genomfördes under samma period föregående år.

Den negativa avvikelsen mot budget för intäkter uppgår till två miljoner kronor, bland annat inom IT då det varit fördröjning av överenskommelser mot Umeå universitet. Kostnaderna avviker med 3 miljoner kronor som förklaras av arbetet med framtidens vårdinformationssystem (FVIS).

Service

Området Service redovisar per april en negativ budgetavvikelse på 34 miljoner kronor eller 25,6 procent och en nettokostnadsutveckling på 10,4 procent.

Verksamhetens intäkter är fyra miljoner högre än budget vilket innefattar bland annat hyresintäkter och intäkter från patienthotellet Björken.

Kostnaderna överstiger budget med 38 miljoner kronor. Verksamheten har fortsatt höga kostnader för externa lokalhyror inklusive förhyrda paviljonger och redovisar en negativ avvikelse mot budget efter april på 8 miljoner kronor. Kostnaderna för akut avhjälpande underhåll inklusive byggnadsrelaterad ohälsa (BRO) redovisar ett underskott mot budget på 9 miljoner kronor. Den kalla och snörika vintern har medfört höga kostnader för fjärrvärme, snöröjning och halkbekämpning. Ökade fasta kostnader för energi och skatter har också påverkat kostnadsutvecklingen. Energiförbrukningen går generellt neråt med inte i den takt som kostnaderna ökar.

Kostnaderna för sjukresor överskrider budget med åtta miljoner kronor.

Budgetavvikelse och kostnadsutveckling (mkr)						
	Utfall 2019	Utfall 2018	Nettokostnads- utveckling	Budgetavvikelse		Årsbudget 2019
	mkr	mkr	%	mkr	%	mkr
Regionövergripande verksamhet	-312	-269	15,9	-25	-8,8	-953
Primärvård beställare	-414	-405	2,1	-6	-1,5	-1 278
Tandvård beställare	-55	-53	4,3	0	0	-166
Digitalisering och medicinsk teknik	-119	-123	-2,9	-5	-4,4	-318
Service	-167	-151	10,4	-34	-25,6	-378
Summa	-1 067	-1 001	6,6	-70	-7,1	-3 093

Tabell budgetavvikelse och kostnadsutveckling

Nedan redovisas budgetavvikelsen och kostnadsutvecklingen fördelat på fokusområden. Den största negativa avvikelsen mot budget återfinns inom personalkostnader på 42 miljoner kronor där kostnadsutvecklingen är 3,9 procent. Av avvikelsen är 39 miljoner kronor pensionskostnader som ökat med 20 miljoner kronor jämfört med föregående år.

Det finns även ett stort underskott inom fastighetskostnader på 26 miljoner kronor vilket motsvarar en kostnadsökning på 6,1 procent.

Belopp i miljoner kronor	Ack utfall 2019	Ack utfall 2018	Kostnads- utv %	Ack Budget- avv.	Ack Budget- avv. %	Årsbudget 2019
Vårdintäkter	10	8	25,8	4	-52,0	21
Övriga intäkter	182	215	-15,5	0	-0,2	541
Personalkostnader	-349	-336	3,9	-42	-13,6	-929
varav Pensionskostnader	-141	-121	15,9	-39	-38,0	-343
Övriga personalkostnader	-9	-10	-8,8	-1	-11,9	-22
Läkemedelskostnader	-3	-3	16,8	1	21,9	-12
Medicinskt mtr o prod kostnader	-16	-19	-17,3	0	2,4	-51
Köp av verksamhet o tjänster	-484	-471	2,7	0	0,1	-1 502
Utomlänsvård	-0	0		-0		0
Fastighetskostnader	-120	-113	6,1	-26	-27,4	-267
IT/MT kostnader	-84	-85	-1,0	-2	-2,0	-221
Övrigt	-80	-79	0,9	-7	-9,5	-296
Avskrivningskostnader	-114	-109	5,1	1	1,3	-355
Verksamhetens nettokostnader	-1 067	-1 001	6,6	-70	-7,1	-3 093

Tabell fokusområden

4.2 Vidtagna åtgärder för att klara verksamhet inom budget

Verksamheten identifierade inför 2019 behov av åtgärder på närmare 18 miljoner kronor för att gå mot en budget i balans-

Verksamhetsområdet Digitalisering och medicinsk teknik har åtgärder som att utvärdera varje ersättningsrekrytering, begränsa inköp av utrustning, genomgång av serviceavtal för MT-utrustning samt en granskning av reservdelskostnader. Förändringsprogrammet inom området Digitalisering och Medicinsk teknik har som mål att komma i ekonomisk balans 2020.

Verksamhetsområde Service har åtgärder för att minska kostnader för akut fastighetsunderhåll och förbrukning av fastighetsmedia. Aktiviteter kring samordning av sjukresor tillsammans med hälso- och sjukvården är påbörjad för att påverka kostnadsutvecklingen. För att få högre fart i aktiviteterna sker uppföljning på veckobasis. Aktivt arbete med förtätning på alla orter för att undvika utökat förhyrande.

4.3 Framtidsbedömning och prognos

Inom området Digitalisering och medicinsk teknik kommer införande av portföljstyrning och Regionens beslutade digitala strategi skapa bättre förutsättningar för rätt prioriteringar, därmed de initiativ som skapar den största nyttan för kärnverksamheten. Under 2019 pågår arbetet med att skapa en tjänstekatalog vilket kan underlätta prioritering av resurser i den framtida utvecklingen.

En av de största utmaningarna inom de närmsta åren för området är införandet av ett nytt vårdinformationsstöd. Kostnaderna bedöms öka för mobila enheter då FVIS medför ett förändrat arbetssätt där vården är mobil och närmare patienten. Den ökade digitaliseringen kommer även innebära ökade kostnader för gemensamma förvaltningsobjekt då det ställs högre krav från vården, patienterna och medborgarna.

Inom området Service är den största utmaningen att minska kostnadsökningen för sjukresor och fastighetskostnader. Framtagna aktiviteter har en inbyggd trögrörlighet där effekten inte kommer direkt. Antal ärenden för byggnadsrelaterad ohälsa ökar och ingen minskning i inflödet märks.

Den förändringsresa som drivs inom området Service bedöms gå i rätt riktning.

Inom fastighetsområdet finns fortsatta utmaningar framförallt kring fastighetsinvesteringar och omflyttningar med extra kostnader som påverkar resultatet negativt

Liksom tidigare år innehåller de kommande åren stora investeringsbehov med ökade avskrivningskostnader. Pensionskostnadsprognoser visar på fortsatt ökade kostnader kommande år. Bedömningen är att regionstyrelsen kommer att ha stora svårigheter att klara verksamheten inom anvisad budget.

Kostnadsutvecklingen måste minska genom att verksamheten genomför åtgärder på kort och lång sikt och att arbetet med omställning mot hållbar ekonomi prioriteras.

Med åtgärder enligt ovan är bedömningen att nettokostnaderna kommer att överstiga budgetramen med 200 miljoner kronor.

Bilaga 1 – Budgetomfördelningar

Landstingsstyrelsen		mkr
Digitalisering		
- fördelning spjutspets FoU		1,16
- flytt av verksamhet från lab		-0,59
- flytt av verksamhet från ekonomi		2,08
- flytt av verksamhet från Service		0,93
- medfinansiering projekt Umerå 5G		0,50
Service		
- tillskott för förändrad inköpsprocess		2,00
- projekt för gemensam beställningscentral		0,40
- tillskott för miljöpolitiskt program		1,44
- flytt av verksamhet till Digitalisering		-0,93
- teknisk justering bla index o soc avgifter		1,66
Övrig verksamhet inom landstingsstyrelsen		
- fördelning statsbidrag sjukskrivning		-8,08
- flytt av verksamhet till Digitalisering		-2,08
- medfinansiering projekt Umerå 5G		-0,50
- tillskott för förändrad inköpsprocess		-2,00
- projekt för gemensam beställningscentral		-0,40
- tillskott för miljöpolitiskt program		-1,44
- utökad budget till Revisionen		-0,55
- teknisk justering bla index o soc avgifter		-0,50
Summa landstingsstyrelsen		-6,90

Bilaga 2 – Redovisning av arbete med intern kontroll

Regionstyrelsens internkontrollarbete för perioden

Den 8 januari 2019 fastställde regionstyrelsen internkontrollplan för 2019. Uppföljning av internkontroll sker i samband med delårsuppföljningar per april respektive augusti, samt i samband med årsrapport per december 2019. Denna bilaga utgör den första åiterrapporteringen till regionstyrelsen utifrån fastställd internkontrollplan.

Omfattning av utförda kontroller samt uppföljningar i styrelsen

Vid delårsrapport per april följs två kontrollaktiviteter upp. Se redovisning nedan.

Risk att verksamheten inte klarar sina ekonomiska förutsättningar

(Riskvärde 20: sannolikhet 5 x konsekvens 4)

Kontroll-aktivitet:	Kontroll att åtgärder följs upp vid resultatdialoger per mars respektive per juli och att enheter med underskott kompletterar sin åtgärdsplan. En fullständig kontroll genomförs.
Genomförande	Utifrån avläst ekonomiskt resultat har basenheter där avvikelse mot budget finns identifierats. Kontrollen har även innefattat avläsning av de i budgeten för 2019 inarbetade åtgärdsplaner, att alla områdesdirektörer genomfört resultatdialoger med sina basenheter samt att Regiondirektören haft resultatdialoger med sina direktörer.
Resultat av genomförd uppföljning	Regiondirektör har resultatdialoger med verksamhetsområdesdirektörer och stabsdirektörer. Av de verksamheter som inte klarar sin budget efter fyra månader är utfallet följande: Service (80 procent), Digitalisering (100 procent) samt Staber (29 procent).
Bedömning utifrån uppföljning	Brister som påträffats vid genomförd uppföljning är att huvuddelen av basenheterna inte klarar sin budget eller de åtgärder som är planlagda efter fyra månader. Risk är att styrelsens verksamheter når en så pass stor avvikelse på årsbasis att det får konsekvenser för planeringsförutsättningar inför nästkommande år. Översyn av befintliga åtgärdsplaner och kompletteringar med ytterligare åtgärder är nödvändiga för att sträva efter att få en ekonomi i balans. Det bedöms finnas förutsättningar för att komma tillrätta med de risker som identifierats, och att styra verksamheten på ett sätt som på sikt leder till bättre ekonomi. Det bedöms dock inte sannolikt att verksamheten kommer att klara sina ekonomiska förutsättningar under 2019. Risken bedöms därmed inte lägre efter genomförd kontroll.
Vidtagna åtgärder/behov av ytterligare åtgärder	Åtgärder för att komma tillrätta med det ekonomiska underskottet har vidtagits genom ökad dialog med chefer. Tillkommande åtgärder på kort och lång sikt behöver dock konkretiseras så att det blir möjligt att följa upp i större utsträckning än tidigare. Uppföljning av risk samt kontrollaktivitet görs även i samband med delårsrapport per augusti.

Risk för brister i säkerställande av lagar och krav i verksamheten gällande miljö och brand

(Riskvärde 12: sannolikhet 3 x konsekvens 4)

Kontroll-aktivitet:	<p>Kontroll att verksamheter genomför årlig egenkontroll av brandskydd enligt checklista. Syftet med kontrollen är att klargöra förekomst av eventuella brister, samt minimera/reducera uppkomsten av risker. Enligt internkontrollplan var metoden stickprov av tio verksamheter, att genomföras i mars.</p> <p>Inledningsvis bör även påtalas att kontrollen som sådan följer upp risk avseende brister i säkerställande av lagar och krav i verksamheten gällande brand. Motsvarande kontroll för miljö fångas inte av kontrollaktiviteten, detta bör därför beaktas i riskanalys inför internkontrollplan 2020.</p>
Genomförande	<p>Arbetsmiljöplanens checklista har gått ut till alla verksamhetschefer inom hälso- och sjukvårdsnämndens ansvarsområde. Uppföljning av arbetsmiljöplanens checklista genomfördes 2017/2018. Säkerhetsavdelningen fick materialet i maj 2018 för sammanställning. Detta underlag ligger till grund för den rapportering som lämnas vid denna tidpunkt. Det är därmed en uppföljning per 2017/2018 som ligger till grund för uppföljningen, och det är en totalundersökning som genomförts. Internrevision till följd av det sammanställda underlaget görs under 2019.</p>
Resultat av genomförd uppföljning	<p>Svar på frågan "egenkontroll av brandskyddet" har inkommit från 8 av 10 verksamheter: 3 verksamheter svarade Ja, 2 verksamheter svarade Delvis, 3 verksamheter svarade Nej, och 2 verksamheter har inte lämnat in arbetsmiljöplanens checklista</p>
Bedömning utifrån uppföljning	<p>Vid uppföljningen konstateras brist då 5 av 10 verksamheter inte genomfört egenkontroll av brandskyddet enligt särskild checklista. Som åtgärd kommer en internrevision av 5 verksamheters brandskyddsarbete att genomföras under 2019.</p>
Vidtagna åtgärder/behov av ytterligare åtgärder	<p>Uppföljning av två verksamheter har genomförts enligt den internrevision som beskrivits ovan. Efter genomförda åtgärder bedöms risken bli lägre.</p> <p>En av verksamheterna har åtgärdat brister som till exempel revidering av material för systematiskt brandskyddsarbete (SBA pärm), utbildat brandombud och redigerat utrymningsplaner. De planerar att genomföra egenkontroll av brandskyddet enligt särskild checklista mm. Uppföljning sker i juni.</p> <p>Den andra verksamheten är en ny administrativ avdelning där målet är att ha en gemensam SBA-pärm, utbilda personal mm. Uppföljning sker i juni och under hösten.</p> <p>Internrevision av 3 verksamheters brandskyddsarbete genomförs senare under 2019.</p>

Behov av ytterligare åtgärder/ställningstaganden från regionstyrelsen

Regionstyrelsen föreslås besluta om följande åtgärder med anledning av uppföljning:

- Följa upp genomförd egenkontroll av brandskyddet i samband med årsrapport för 2019, samt
- Åtgärda risk att verksamheten inte klarar sina ekonomiska förutsättningar genom att tillskriva regionfullmäktige om att uppdrag inte kan fullgöras inom befintliga ekonomiska ramar.